

جناب آقای روشن قلب

رئیس محترم اداره نظارت بر ناشران بورسی سازمان بورس و اوراق بهادار

با سلام و احترام؛

در پاسخ به نامه پیگیری به شماره ۵۵۶۹۰۷ مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۳۰ آن اداره محترم در خصوص ارسال دفاعیات راجع به بندهای مورد اشاره در گزارش حسابرسی صورت‌های مالی سال ۱۳۹۷ موارد ذیل را به استحضار می‌رساند؛

- در خصوص موضوع بند ۴ گزارش حسابرسی مستقل _ سود مطالبات از دولت:

سود مطالبات بانک از دولت بر اساس مصوبه هیات محترم وزیران به شماره ۹۳۴۳-۹۶/م/ت/۵۳۸۷۵ هـ مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۸ شناسایی و در دفاتر ثبت گردیده است.

شایان ذکر است در این خصوص بانک مرکزی ج.ا.ا. طی بخشنامه شماره ۹۶/۱۷۶۴۵۱ مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۰۷ و همچنین نامه صادره در پاسخ به نامه بانک تجارت به شماره ۹۷/۴۵۱۲۴۶ مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۸، نحوه محاسبات سود از مطالبات از دولت را بر اساس مصوبه هیات محترم وزیران تعیین و اعلام نمود و بر همین اساس نیز نحوه محاسبات بانک بر مبنای مدل محاسباتی تعیین شده توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. انجام گردیده و این موضوع (انجام محاسبات بر اساس مدل و فرمول بانک محترم مرکزی جمهوری اسلامی ایران) مورد تایید سازمان محترم حسابرسی می باشد. مزید استحضار، بانک مرکزی ج.ا.ا. در پاسخ به مکاتبات سایر بانکها در خصوص مطالبات از دولت، پاسخ مشابهی ارائه نموده است. البته از آنجایی که محاسبات مربوط به سود بدهی و تعهدات در نظام بانکی همیشه براساس روش ها و نظرات بانک مرکزی ج.ا.ا. عمل می گردد، لیکن حسابرس محترم بر خلاف رویه های جاری، تأیید بدهکار (دولت محترم) را نیز مدنظر قرار داده است. تأیید ترتیبات فوق از وزارت محترم امور اقتصادی و دارایی و سازمان محترم برنامه و بودجه در دست پیگیری می باشد.

همچنین عدم پذیرش مبلغ ۱۰۸,۷۶۸ میلیارد ریال از مطالبات منتقل شده به سرفصل مطالبات از دولت (۳۷,۴۴۳ میلیارد ریال و ۷۱,۳۲۵ میلیارد ریال) توسط سازمان محترم حسابرسی، عمدتاً ناشی از اختلاف نظر بانک با آن سازمان محترم در خصوص طبقه بندی مطالبات بانک از شرکت‌های دولتی وابسته به وزارتخانه‌ها از قبیل سازمان توسعه برق و شرکت ملی نفت در سرفصل مطالبات از دولت می باشد چراکه از نظر این بانک، تفاوتی میان اعتبار تضمین و تعهد دولت با وزارتخانه‌ها وجود نداشته و مطالبات از هر دو گروه مذکور در زمره مطالبات از دولت تلقی می‌گردد.

شایان ذکر است؛ در مجوز دریافتی از بانک مرکزی برای برگزاری مجمع حاضر، به لزوم اصلاح طبقه بندی مذکور اشاره‌ای نشده و صرفاً اخذ تأییدیه از مراجع ذی صلاح در خصوص سود شناسایی شده، مدنظر قرار گرفته است.

- در خصوص بند شماره ۵ گزارش حسابرسی مستقل _ تسهیلات امهالی و ارزیابی و وثایق:

بسیاری از تسهیلات امهال شده و مطالبات غیرجاری، در راستای مصوبات ستاد تسهیل و پشتیبانی واحدهای تولیدی، کمیته های بحران و مصوبات مراجع ذیربط، تقسیط یا امهال گردیده و هدف از آن تداوم چرخه تولید و برون رفت صنایع

از مشکلات مالی بوده است. در اجرای این مصوبات نسبت به امهال و تقسیط بدهی ها و بعضاً تغییر سرفصل آنها اقدام گردیده که در این خصوص در بیشتر پرونده ها نسبت به اخذ پیش پرداخت و وثایق جدید، همزمان با تقسیط و امهال اقدام شده است. همچنین نحوه عمل بانک در سال ۱۳۹۷ مبتنی بر ارزش دفتری وثایق و بدون استفاده از شاخص بها بوده و ایراد وارده موضوعیت ندارد. شایان ذکر است بدلیل رویکرد محافظه کارانه در راستای پوشش ریسک های مترتبه، معمولاً ارزشهای منظور شده در دفاتر بانک بابت وثایق به میزان ۲۰ تا ۶۰ درصد (بسته به نوع وثیقه) پایین تر از قیمت کارشناسی اولیه بر مبنای ارزش بازار، بوده که در صورت ارزیابی مجدد، ارزش آنها بیش از ارزش دفتری خواهد بود.

با عنایت به موارد عنوان شده، از نظر این بانک شناسایی کسری ذخیره مندرج در گزارش سازمان محترم حسابرسی ضروری به نظر نمی رسد.

• در خصوص موضوع بند ۶ گزارش حسابرس مستقل _ تعدیل حقوق صاحبان سهام در تلفیق:

با توجه به ظرفیت بند ز تبصره ۱۰ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۷، چنانچه شرکتی در سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳۹۷، با افزایش سرمایه از محل مازاد تجدید ارزیابی داراییها از شمول ماده ۱۴۱ لایحه قانون تجارت خارج می شد از معافیت مالیاتی انتقال مازاد تجدید ارزیابی به سرمایه برخوردار می گردید که بانک با استفاده از این فرصت اقدام به افزایش سرمایه از محل تجدید ارزیابی داراییهای خود نمود.

از آنجا که در رعایت استانداردهای حسابداری مربوط، رویه شرکتهای گروه در صورتهای مالی تلفیقی می باید یکسان باشد، اعمال تجدید ارزیابی داراییهای شرکتهای مذکور نیز ضروری می نمود.

اما با توجه به اینکه "نسبت داراییهای مشمول تجدید ارزیابی شرکتهای فرعی به داراییهای مشمول تجدید ارزیابی کل گروه" در سرفصلهای زمین و ساختمان به میزان ۵ درصد، داراییهای نامشهود به میزان ۱ درصد و سرمایه گذاری های بلندمدت به میزان ۳ درصد می باشد، موضوع مذکور مشمول اصل اهمیت در رعایت استانداردهای حسابداری نمی گردد.

شایان ذکر است، مبلغ کاهنده منظور شده در حقوق صاحبان سهام تلفیق تحت عنوان «تعدیل حقوق صاحبان سهام شرکت اصلی از محل تجدید ارزیابی» به دلیل حذف تفاوت حساب سرمایه گذاری بانک و حقوق صاحبان سهام شرکتهای فرعی و وابسته ناشی از عدم تجدید ارزیابی آن شرکتهای به شرح فوق است.

• در خصوص موضوع بند ۷ گزارش حسابرس مستقل _ اکچواری:

بر اساس تصمیمات متخذه در جلسه مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده مورخ ۱۳۹۳/۰۶/۲۲ صندوق بازنشستگی و از کارافتادگی کارکنان بانکها، که به ریاست وزیر محترم وقت امور اقتصادی و دارایی و با حضور کلیه اعضای مجمع عمومی و نماینده هیئت امنای صندوق تشکیل شد، مقرر گردید سالانه معادل یک پانزدهم بدهی اکچواری محاسبه شده، نزد صندوق بازنشستگی کارکنان بانکها تامین گردد که در این راستا، ذخایر لازم طی سالهای اخیر در حسابها لحاظ گردیده است. ضمن آنکه با توجه به تعهد وزارت محترم امور اقتصادی و دارایی در زمان واگذاری بانک در بورس مبنی بر پذیرش تعهدات اکچواری تا زمان دولتی بودن بانک، تا کنون این تعهد عملیاتی نگردیده و مراتب مستمراً تحت پیگیری می باشد.

• در خصوص موضوع بند ۸ گزارش حسابرس مستقل _ ذخیره مالیات:

۱) حوزه مالیاتی در تعیین مالیات عملکرد سنوات ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ در رویکردی مغایر قانون، اقدام به عدم پذیرش سود علی الحساب پرداختی به سپرده‌های سرمایه‌گذاری، نسبت به نرخهای اعلامی توسط شورای محترم پول و اعتبار و بانک مرکزی ج.ا.و همچنین برخی از هزینه‌های عملیات بانکی نموده است که این اقدام موجب تبدیل زیان عملکرد بانک به سود مشمول مالیات شده و موجب مطالبه مالیات عملکرد توسط مراجع مالیاتی گردیده است.

در این خصوص باید توجه داشت ریسک خروج نقدینگی از عوامل مهم تاثیرگذار بر نرخ سود سپرده می باشد. بانک تجارت به دلیل فضای رقابتی ناسالم ایجاد شده از سوی برخی بانکها برای جذب سپرده‌ها، به منظور جلوگیری از کمبود نقدینگی ناشی از خروج سپرده‌ها و به تبع آن اضافه برداشت بانک مرکزی و اعمال جرایم ۳۴ درصدی و برخی محدودیت‌ها در سایر عملیات بانکی، ناگزیر از تحمل نرخهای بالاتر از نرخهای علی‌الحساب تعیین شده توسط بانک مرکزی شده است. مضاف بر این باید به سرعت بالای گردش سپرده‌ها در مقابل دوره بازبافت تسهیلات و سایر مصارف عملیات بانکی نیز توجه نمود. لازم به ذکر است مستند به پاسخ استعلام صورت گرفته از دفتر فنی و حسابرسی سازمان امور مالیاتی کشور " هزینه سود پرداختی به سپرده گذاران که مربوط به تحصیل درآمد بانک در دوره مالی مربوط باشد در صورتیکه در حدود متعارف و متکی به مدارک باشد در زمره هزینه‌های قابل قبول مالیاتی خواهد بود".

از این رو نحوه عمل سازمان امور مالیاتی در این خصوص، مورد اعتراض نظام بانکی است و بانک نیز مراتب اعتراض خود را اعلام، و در مراجع ذی صلاح پیگیری می‌نماید و پذیرش آن موجب تصریح در زیان عملکرد اعلامی بنا به اظهارنامه مالیاتی مربوط و تضييع حقوق سهامداران خواهد بود و اخذ ذخیره مالیات از این بابت بلاموضوع می باشد. ضمناً حسب اعتراض بانک به دیوان عدالت اداری بابت عدم پذیرش هزینه‌های سود پرداختی و هزینه‌های عملیات بانکی مربوط به مالیات عملکرد سال ۱۳۹۴، اعتراض بانک مورد قبول واقع شده است.

۲) از آنجا که فرآیند طی شده توسط سازمان امور مالیاتی در اجرای بندهای (ب) و (پ) ماده ۱۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور، مطابق با ترتیبات مقرر در قانون مذکور نبوده و دخالت مجری در قانون گذاری می‌باشد، برگ‌های تشخیص مالیات صادر شده مورد اعتراض نظام بانکی بوده و اخیراً نیز حسب مکاتبات و پیگیری‌های صورت گرفته از طریق کانون بانکها و موسسات اعتباری خصوصی، در مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۰۸ مراتب اعتراض بانکها توسط ریاست شورای عالی کانون بانکها و موسسات اعتباری خصوصی به سمع و نظر مقام عالی وزات امور اقتصادی و دارایی رسانده شد و مقرر گردید کارگروهی در این خصوص تشکیل و تا تعیین تکلیف موضوع و ارائه نتایج حاصل از بررسی‌های این کارگروه، سازمان امور مالیاتی کشور مالیاتهای تشخیصی و برگه‌های تشخیصی صادره بابت مالیاتهای موضوع مواد ۱۶ و ۱۷ قانون رفع موانع تولید و علی الحساب سود پرداختی به سپرده گذاران را متوقف و برگشت نماید. لازم به ذکر است حسب اعتراض بانک تجارت به دیوان عدالت اداری، آن مرجع ذیصلاح اعتراض بانک را وارد دانسته و دستور توقف عملیات اجرایی بابت مالیات موضوع قانون رفع موانع تولید برای سال ۱۳۹۵ صادر نموده است.

آخرین اقدامات صورت گرفته در خصوص پرونده شرکت سرمایه‌گذاری ملی ایران:

در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ به میزان ۴۹/۸ درصد از سهام شرکت سرمایه‌گذاری ملی ایران متعلق به بانک بصورت نقد و اقساط از طریق شرکت بورس اوراق بهادار تهران به فروش رسید. با عنایت به عدم ایفای تعهدات قرارداد از سوی خریدار (شرکت توسعه معادن جنوب)، بانک به منظور احقاق حقوق خود، اقدام به طرح دعوی نزد کمیته سازش کانون کارگزاران بورس اوراق بهادار به خواسته دین حال شدن کلیه مطالبات از خریدار نمود. متعاقباً کمیته مذکور در تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۲۳ گواهی عدم سازش طرفین معامله را صادر و پرونده جهت بررسی به هیأت داوری سازمان بورس و اوراق بهادار ارجاع گردید.

جلسه رسیدگی به دادخواست بانک نزد هیأت مذکور در تاریخ ۱۳۹۷/۰۷/۱۸ برگزار و لوایح تکمیلی و دفاعیات لازم از سوی بانک در جلسه ارائه گردید. متعاقباً هیأت داوری با توجه به آثار مالی دادخواست مطروحه، به منظور تعیین میزان مطالبات بانک، قرار کارشناسی توسط کارشناس رسمی دادگستری را در تاریخ ۱۳۹۷/۰۸/۳۰ صادر نمود. در نهایت، هیأت داوری نظریه کارشناسی را در تاریخ ۱۳۹۸/۰۱/۱۷ به طرفین پرونده ابلاغ نمود که با توجه به اعتراض بانک و طرف مقابل پرونده به نظر کارشناسی، پرونده از سوی هیأت به هیأت کارشناسی ۳ نفره ارجاع گردید که مراتب توسط هیأت مذکور در دست بررسی می‌باشد.

علی‌الاحوال همزمان با پیگیری مراتب جهت صدور رأی نهایی توسط هیأت داوری، اقدامات لازم به منظور وصول مطالبات بانک از طریق فروش وثایق مأخوذه از خریدار در حال انجام می‌باشد.

آخرین اقدامات صورت گرفته در خصوص پرونده شرکت مولد نیروگاهی تجارت فارس:

سهام شرکت مولد نیروگاهی تجارت فارس متعلق به بانک در تاریخ ۱۳۹۴/۰۶/۳۱ به صورت نقد و اقساط از طریق شرکت فرابورس ایران به فروش رسید. با عنایت به عدم ایفای تعهدات قرارداد از سوی خریداران، بانک به منظور احقاق حقوق خود، اقدام به طرح دعوی نزد کمیته سازش کانون کارگزاران بورس اوراق بهادار به خواسته فسخ قرارداد واگذاری نمود. متعاقباً کمیته مذکور در تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۱۱ گواهی عدم سازش طرفین معامله را صادر و پرونده جهت بررسی به هیأت داوری سازمان بورس و اوراق بهادار ارجاع گردید.

جلسه رسیدگی به دادخواست بانک نزد هیأت مذکور در تاریخ ۱۳۹۷/۰۷/۱۸ برگزار و لوایح تکمیلی و دفاعیات لازم از سوی بانک در جلسه ارائه گردید. نهایتاً هیأت داوری طی حکم قطعی و لازم‌الاجرای مورخ ۱۳۹۷/۰۹/۰۳ ضمن اعلام تحقق فسخ قرارداد از تاریخ اظهارنامه اعلام فسخ از سوی بانک (۱۳۹۶/۱۰/۰۹)، حکم بر محکومیت تضامنی خریداران به استرداد سهام مورد معامله و پرداخت مبلغ ۱۶۵۰۰ میلیارد ریال بابت خسارت عدم ایفای تعهدات قراردادی و پرداخت سایر هزینه‌ها (از جمله خسارات دادرسی و ...) له بانک صادر نمود.

با عنایت به اینکه اجرای رأی مذکور بر عهده ادارات و دوایر اجرای ثبت اسناد و املاک می‌باشد اقدامات لازم جهت اجرا شدن رأی به صورت مستمر از سوی بانک پیگیری گردید که نهایتاً پس از استعلام اداره اول اجرای اسناد رسمی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور از هیأت داوری سازمان بورس و اوراق بهادار در خصوص نحوه اجرای رأی فسخ صادره توسط هیأت مذکور، فرایند اجرای رأی در تاریخ ۱۳۹۸/۰۲/۲۴ از سوی هیأت داوری به اداره اجرای اسناد رسمی به شرح ذیل اعلام گردید:

۱- اعلام موضوع انتقال مالکیت سهام شرکت مولد نیروگاهی تجارت فارس به اداره ثبت شرکتها جهت ثبت در پرونده ثبتی شرکت.

۲- مطالبه دفتر سهام شرکت به منظور انتقال سهام به نام بانک در دفاتر و در صورت استنکاف، تهیه دفتر ثبت سهام المثنی توسط بانک و ثبت انتقال سهام توسط اداره ثبت شرکتها در دفتر.

۳- اعلام رأی هیأت در خصوص استرداد سهام و پرداخت خسارت به روزنامه رسمی کشور جهت انتشار.

متعاقباً اداره مذکور، در تاریخ ۱۳۹۸/۰۳/۲۱ نسبت به رای فسخ هیأت داوری، اجرائیه صادر و انتقال سهام به نام بانک در دفتر سهام شرکت را از شرکت مولد نیروگاهی تجارت فارس و ثبت سهام مورد معامله به نام بانک در پرونده ثبتی شرکت را از اداره ثبت شرکتها درخواست نمود که پس از دو بار مراجعه به شرکت و عدم وجود دفتر ثبت سهام در محل شرکت مقرر گردید مراجعه بعدی به شرکت با حضور نماینده اداره اول اجرای اسناد رسمی صورت پذیرد تا در صورت عدم وجود دفاتر سهام در محل شرکت، اقدامات لازم نسبت به صدور دفتر المثنی و ثبت سهام شرکت به نام بانک صورت پذیرد. متعاقباً با توجه به مراجعه نماینده اداره اول اجرای اسناد رسمی در معیت نماینده بانک در تاریخ ۱۳۹۸/۰۴/۲۳ و کماکان عدم ارائه دفتر سهام از سوی شرکت، اداره مذکور تهیه دفترالمثنی سهام شرکت را از بانک درخواست نمود که دفتر المثنی تهیه و جهت ثبت نقل و انتقال سهام شرکت به اداره اجرا ارسال گردید.

رضا دولت آبادی

رونوشت:

- مدیریت امور مالی ، بازگشت به نامه شماره ۱۸/۹۸/۵۷۰۷۸۶ مورخ ۱۳۹۸/۴/۳۱، جهت اطلاع
- دایره پیگیری ، با اشاره به شماره ثبت ۱۸/۹۸/۵۶۴۱۸۱، جهت اطلاع